משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינרים ובריאות המקנה
המכון הווטרינרי, בית דגן

י״ח באדר א׳, תשע״ד
20 בפברואר 2014

אל: מגדלי ורופאי הבקר והצאן בישראל

הנדון: **נוהל חיסון כלבת ושליטה בבקר וצאן שנחשף לכלבת**

1. מצ״ב נוהל השירותים הווטרינרים לעניין חיסון נגד כלבת ושליטה בבקר וצאן שנחשף לכלבת.
2. נוהל חיסון הכלבת בעדרי בקר וצאן עודכן לאחר תיקון התקנה הרלוונטית ע״י שר החקלאות באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
3. מטרת הנוהל היא להגביר את השליטה במחלת הכלבת באמצעות חיסון בקר וצאן במצבים הבאים:
   א. חיסון מניעתי מומלץ בעדרי בקר וצאן באזורי סיכון גבוה למחלה. מצ״ב מפת אזורי סיכון גבוה לשנת 2014.
   ב. חיסון חובה לאחר אירוע נשיכה או אבחון כלבת בעדר.
4. חיסון הבקר והצאן יבוצע על ידי הרופא הווטרינר המטפל של העדר.
5. מנהל הלשכה הווטרינרית המחוזית רשאי, בהתאם לסמכותו לפי פקודת מחלות בעלי חיים, להורות במקרים חריגים על ביצוע החיסון על ידי רופא וטרינר ממשלתי עובד השירותים הווטרינריים או על ידי פקח מטעמו.
6. בכל מקרה של אי וודאות לגבי המחלה והשימוש בתרכיב יש להיוועץ במנהל הלשכה הווטרינרית המחוזית.
7. לאחר ביצוע החיסון חייב הרופא הווטרינר שביצע את החיסון לדווח על כך בכתב למנהל הלשכה הווטרינרית שבתחומה נמצא בעל החיים שחוסן.
8. הדיווח יכלול את הפרטים הבאים:
   1) פרטי זיהוי הבעלים של בעל/י החיים וכתובתו.
   2) מיקום בעל/י החיים אם מקום החזקתו/ם שונה מכתובת הבעלים.
   3) כמות הבקר שחוסנה.
   4) סוג התרכיב שחוסן, לרבות מס׳ אצווה.
   5) תאריך ביצוע החיסון.
   6) שם הרופא הווטרינר שביצע את החיסון, כתובתו, מספר הרישיון שלו ודרכי ההתקשרות עמו.
   7) מצב המחלה בעדר בעת החיסון, לפי בדיקתו של הרופא הווטרינר שביצע את החיסון (מספר הבהמות הנגועות ו/או החשודות כנגועות).
   8) תופעות לוואי בעת או לאחר ביצוע החיסון.
9. תרכיב הכלבת לחיסון בקר וצאן הוא ״רביסין״ (Rabisin) מתוצרת חברת ״מריאל״, צרפת, באריזה של 10 מנות.
10. את התרכיב יש לרכוש רק בלשכות הווטרינריות המחוזיות. הרכישה מותנית בחתימת הרוכש על מסמך התחייבות על פיו הוא מתחייב שהתרכיב שיירכש ישמש לחיסון של מקנה (בקר וצאן) בלבד.
11. מנהל הלשכה הווטרינרית ומטה השו״ט יבצעו מעקב אחר חיסון ודיווחי חיסון העדרים.

בברכה,

ד״ר ר. עוזרי
מנהל השירותים הווטרינרים בשדה

העתקים:
ד״ר נ. גלאון – מנהל השירותים הווטרינרים
מנהלי הלשכות הווטרינריות

ת.ד. 12 בית דגן 50250, טל.: 03 - 9681614 פקס. 03 – 9681746

י״ח באדר א׳, תשע״ד
20 בפברואר 2014

נוהל חיסון כלבת ושליטה בבקר וצאן שנחשף לכלבת

1. הנחיות כלליות

1.1 **כלל הארץ** – אין חובת חיסון של עדרי הבקר והצאן נגד מחלת הכלבת.

1.2 **אזור סיכון**[1] – משקי בקר וצאן הנמצאים באזורים בהם אירעו מקרי כלבת בשנתיים האחרונות ובהתאם למצב האפידמיולוגי באזור.

1.3 באזור סיכון גבוה יש לחסן כלבת כדלקמן:

1.3.1 **משק חקלאי מסחרי** – מומלץ לחסן. החיסון יבוצע בהתאם לשיקול הדעת והחלטה של הרופא הווטרינר המטפל ובעל המשק. יש להוסיף שילוט אזהרה בכניסה בסגנון: ״הכניסה למורשים בלבד״, והנחייה להימנע ממגע עם בעלי חיים.

1.3.2 **משק תיירותי** – במשק בו המבקרים באים במגע ישיר עם בעלי החיים, החיסון הינו חובה. חובת שילוט והסבר בע״פ/בדף מידע (בעלי החיים מחוסנים נגד כלבת, הקפדה על היגיינה אישית).

1.3.3 **פינות חי וליטוף** – חובה לחסן את כל היונקים הנמצאים במקום, למעט מכרסמים. בעלי החיים שיחוסנו, יסומנו בשבב אלקטרוני וחיסונם ירשם במרכז הרישום הארצי. (שילוט, חובת הסבר בע״פ /בדף – כנ״ל).

2. חיסון בקר וצאן במשק הנמצא באזור סיכון מבלי שהיה בו אירוע (קדם חשיפה)

2.1 **עדר לא מחוסן** – יש לחסן את כל הפרטים הלא מחוסנים מגיל יום ומעלה.

2.2 **עדר מחוסן** – יש לחסן את כל הפרטים הלא מחוסנים מגיל שלושה חודשים ומעלה.
חיסון דחף שנתי יינתן לכל פרט.
המלצה זו נתונה לשינוי בהתאם לסוג התרכיב הנמצא בשימוש ובהתאם למידע שיצטבר על תקופת ההגנה. רמה מגינה היא כייל נוגדנים שלא יפחת מ- 0.5 יחב״ל/מ״ל סרום).

[1] **אזורי סיכון כלבת**, 2014:
1) כל רמת הגולן,
2) אצבע הגליל,
3) עמק יזרעאל
4) עמק המעיינות.

3. חיסון והסגר בעקבות מקרה כלבת

3.1 **אירוע נשיכה או אבחון טורף, שנמצא מת או הומת במתחם, כחיובי לכלבת**

יש לבצע בדיקה פיזית של כל הפרטים בעדר, לאיתור סימני נשיכה:

3.1.1 **בהמה עם סימני נשיכה** – ניתן להוציאה לשחיטה מידית תוך שמונה ימים מגילוי הנשיכה, או לבצע המתת חסד או להטיל עליה הסגר.

3.1.2 **בהמה מחוסנת ללא סימני נשיכה** – יוטל הסגר של 45 ימים מיום האירוע.

3.1.3 **בהמה לא מחוסנת, ללא סימני נשיכה** – חיסון מיידי. יוטל הסגר של 90 ימים מיום האירוע.

3.2 **אבחון מקרה כלבת בבקר וצאן**

3.2.1 **עדר מחוסן**– יוטל הסגר של 45 ימים וחיסון כל בעלי החיים שלא חוסנו בעבר (שנולדו לאחר החיסון או הוכנסו למשק לא מחוסנים).

3.2.2 **עדר לא מחוסן** – חיסון מיידי של המשק. יוטל הסגר של 90 ימים מיום האירוע.

4. תנאים להוצאת בעל חיים מהמשק בזמן ההסגר

4.1 **הוצאה לשחיטה**

4.1.1. חל איסור על הוצאת בעל חיים חולה לבית המטבחיים ללא אבחנה קלינית ואישור או תעודת ש"ו 64 מרופא מטפל.

4.1.2 בקר או צאן בריא קלינית מותר להוצאה באישור קליני מרופא מטפל. השחיטה תתבצע בנפרד בסוף תהליך השחיטה בבית המטבחיים. שחרור הטבחה מבית המטבחיים למאכל אדם, יותר רק לאחר בדיקת המוח לכלבת במעבדת המכון הווטרינרי.

4.1.3 שחיטה דחופה בגין מחלה קלינית ברורה, כגון טראומה או דלקת עטין, תותר להוצאה לבית מטבחיים בליווי תעודת ש"ו 64 מרופא מטפל. השחיטה תתבצע בנפרד, בסוף תהליך השחיטה בבית המטבחיים. שחרור הטבחה למאכל אדם יותר רק לאחר בדיקת המוח לכלבת במעבדת המכון הווטרינרי.

4.1.4 מחלה עם סימנים עצביים – המתת בעל החיים במשק ובדיקת המוח לכלבת. אסור לשלוח לשחיטה ואסורה למאכל).

4.2 <u>הוצאה לגידול</u>

4.2.1 בעל חיים שנולד לאחר האירוע– ללא הגבלה.

4.2.2 בעל חיים שהיה במשק בעת האירוע:

4.2.2.1 בעלי חיים מחוסנים טרם האירוע, אשר קיבלו חיסון מיד לאחר האירוע, ניתן להעביר להמשך הסגר במשק גידול/פיטום יחיד ומוגדר בהחלטת מנהל הלשכה הווטרינרית ותוך נקיטת צעדים למניעת העברה הלאה.

4.2.2.2 בעלי חיים לא מחוסנים טרם האירוע, אשר קיבלו חיסון מיד לאחר האירוע, ישהו בהסגר 90 ימים, אולם ניתן להוציאם אחרי 45 ימים מהאירוע מהמשק להמשך ההסגר במשק גידול/פיטום יחיד ומוגדר בהחלטת מנהל הלשכה הווטרינרית ותוך נקיטת צעדים למניעת העברה הלאה.

5. רכישת תרכיבי הכלבת וחיסון עדרי בקר וצאן

5.1. התרכיבים יסופקו לרופאים וטריניריים בלבד.

5.2. הניפוק יהיה רק בלשכות הווטרינריות האזוריות של השירותים הווטרינריים.

5.3. התשלום עבור מנות התרכיב ייגבה בעת הרכישה לפי התעריף המופיע בדמי השירות המופצים ישירות בדוא"ל לרופאים הווטרינריים והמתפרסמים באתר האינטרנט של השו"ט (http://www.vetserv.moag.gov.il/vet/shirutim/agrot_dmey_sherut_shot/default.htm)

5.4. התרכיבים יסופקו באריזות של 10 מנות בלבד (ולא באריזה של מנה בודדות).

5.5. מנות ינופקו ע"פ דיווח מראש לאילו עדרים הן מיועדות.

5.6. ניפוק נוסף יבוצע רק לאחר קבלת דווח כמפורט בנספח א' בלשכה הווטרינרית.

נספח א' – טבלת דווח חיסון בקר/צאן בתרכיבי כלבת

שם המשק	תאריך החיסון	כמות בקר/צאן שחוסן	שם הרופא מבצע החיסון	מס' רישיון הרופא הווטרינר

טבלה: <u>הנחיות לשליטה בבקר שנחשף לכלבת</u>

פעולה / סוג אירוע	חדירת כלב או חיית בר לעדר או גילוי טורף נגוע שנמצא מת במתחם המשק מקרה נשיכה ברורה	גילוי מקרה כלבת בבקר (מועד נשיכה לא ידוע)
ההסגר מוטל על בעלי חיים <u>שנחשפו / אוכלוסייה בסיכון</u>	כל העדר	כל העדר
שחיטה מיידית (עד 8 ימים)	מותרת	אסורה
משך ההסגר	עדר מחוסן <u>לפני</u> אירוע – 45 ימים עדר חוסן <u>מיד לאחר</u> אירוע – 90 ימים	
שחיטה רגילה בעת הסגר (בקר בריא קלינית)	אישור קליני מרופא + בדיקת מוח לכלבת	
שחיטה דחופה (בקר חולה, מחלה לא עצבית) פרה רובצת או מחלה עצבית	אישור קליני מרופא (ש"ו 64) + בדיקת מוח לכלבת	
מכירת בקר <u>לגידול</u> א. בע"ח שנולד אחרי האירוע ב. יונקים/ גמולים / פיטום ג. עגלות הרות ד. פרות חולבות	אין מגבלה המשך הסגר במשק <u>יחיד ומוגדר</u> לפי תנאי הסגר למעלה לפי תנאי הסגר למעלה	
פרוטוקול חיסון לאחר חשיפה	משק לא מחוסן – כל האוכלוסייה משק מחוסן – כל האוכלוסייה שנולדה לאחר חיסון אחרון דחף – פרוטוקול בהכנה	
